

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱۳۸۱ / ۲ / ۲۰

رئیس هیات مدیران
شرکت سهامی

دانشگاه تهران
دانشکده مدیریت

پایان نامه

برای اخذ درجه کارشناسی ارشد حسابداری

موضوع:

ارتباط بین سودهای حسابداری و بازده سهام

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر نیکبخت

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر بهرامفر

استاد ناظر:

جناب آقای دکتر تهرانی

دانشجو:

مسعود شاهمرادی

زمستان ۱۳۸۰

۷۳۶۷

تقدیم به :

مادر مهربانم.

"بنام آنکه جان را فطرت آموخت"

تقدیر و تشکر:

سپاس و حمد به درگاه حضرت ایزد دانا که از دریچه رحمت و کرامت خویش، انوار علم و دانش را بر اشرف مخلوقات عرضه داشت تا از انعکاس این بارقه های امیدبخش و منور که بر وجود گرانمایگان و اندیشمندان پر تلاش و فداکار تابیده است، ما را نیز بهره ای اندک قسمت گردد.

اینک که به یاری حضرت باری تعالی، نگارش این تحقیق به پایان رسیده است، طبق اصل "و لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق" بر خود فرض میدانم که از زحمات استاد ارجمند جناب آقای دکتر محمد رضا نیکبخت بعنوان استاد راهنما در انجام این تحقیق که با راهنماییهای استادانه و ارزشمند خویش ما را مورد لطف و عنایت خویش قرار داده و در این امر از هیچ کوششی دریغ نورزیدند، تشکر و قدردانی نمایم.

همچنین از استاد گرانقدر جناب آقای دکتر نقی بهرامفر بعنوان استاد مشاور در این تحقیق که قبول زحمت فرموده و در انجام مراحل تحقیق اینجانب را مورد لطف و ارشادات خویش قرار داده، مراتب سپاس و تشکر خود را ابراز میدارم.

و نیز از اساتید عزیز و گرامی که در طول مدت تحصیل، اینجانب را جزو شاگردان خویش محسوب داشته اند و بنده توفیق خدمت در حضور ایشان را داشته ام، بویژه جناب آقای دکتر تهرانی بعنوان استاد داور، سپاسگذاری و قدردانی می نمایم.

فهرست مطالب

<u>ش</u>	<u>رح</u>	<u>صفحه</u>
فصل اول	- طرح تحقیق	۱-۱۰
فصل دوم	_ ادبیات موضوع	۱۱-۵۸
فصل سوم	- متدلوژی تحقیق	۵۹-۷۶
فصل چهارم	- تجزیه و تحلیل داده ها	۷۷-۸۸
فصل پنجم	- نتیجه گیری	۸۹-۹۳
منابع و ماخذ		۹۴-۹۸
پیوست		۹۹-۱۱۸

فهرست مطالب

<u>شماره</u>	<u>موضوع</u>	<u>صفحه</u>
<u>فصل اول - طرح تحقیق</u>		
۱-۱	مقدمه	۱
۲-۱	بیان مسئله	۲
۳-۱	هدف تحقیق	۵
۴-۱	ضرورت انجام تحقیق	۵
۵-۱	فرضیات تحقیق	۶
۶-۱	روش تحقیق	۶
۷-۱	روشهای گردآوری اطلاعات	۷
۸-۱	قلمرو تحقیق	۷
۹-۱	جامعه آماری	۸
۱۰-۱	نمونه آماری	۸
۱۱-۱	تعریف واژه ها و اصطلاحات	۸
<u>فصل دوم - ادبیات موضوع</u>		
۱-۲	مقدمه	۱۲
۲-۲	انواع مفاهیم در علم	۱۳
۱-۲-۲	نگرشهای متفاوت در مورد مفاهیم سود	۱۴
۳-۲	سود اقتصادی در مقابل سود حسابداری	۱۵
۴-۲	اهمیت شناسایی، محاسبه و گزارش سود	۱۶
۵-۲	اندازه گیری سود	۱۹
۶-۲	سود جامع چیست؟	۲۴
۱-۶-۲	ارتباط سود جامع و سود	۲۵
۲-۶-۲	مقایسه دیدگاههای دو مکتب عملکرد عملیات جاری و شمول	
	کلی در خصوص گزارش سود	۲۸
۳-۶-۲	ضرورت داشتن گزارش سود جامع	۲۹
۴-۶-۲	چگونگی شکل گرفتن سود جامع	۳۱
۵-۶-۲	چه سوالاتی باید در پروژه سود جامع مطرح گردد؟	۳۶

۳۷ سود جامع شامل چه اقلامی است؟	۶-۶-۲
۳۹ نحوه ارائه سود جامع در صورتهای مالی	۷-۶-۲
۴۱ اجزاء سود جامع چگونه نمایش داده می‌شوند	۸-۶-۲
۴۳ چهارچوب مفهومی برای حسابداری مالی و گزارشگری	۷-۲
۴۵ طبقه‌بندی و تضاد منافع	۸-۲
۴۸ بازده سهام	۹-۲
۵۱ مروری بر تحقیقات قبلی	۱۰-۲

فصل سوم - متدولوژی تحقیق

۶۱ مقدمه	۱-۳
۶۱ روش تحقیق	۲-۳
۶۱ جامعه آماری	۳-۳
۶۲ روش نمونه‌گیری	۴-۳
۶۲ تعیین تعداد نمونه	۵-۳
۶۳ فرضیه‌های پژوهش	۶-۳
۶۳ معرفی متغیرهای مستقل و نحوه اندازه‌گیری آنها	۷-۳
۶۵ معرفی و نحوه اندازه‌گیری متغیر وابسته	۸-۳
۶۶ نحوه گردآوری اطلاعات	۹-۳
۶۶ روشهای آزمون فرضیه‌ها	۱۰-۳
۶۷ مدل رگرسیون خطی ساده	۱-۱۰-۳
۶۸ فرض نرمال بودن داده‌ها	۲-۱۰-۳
۶۹ آزمون مناسب بودن مدل	۳-۱۰-۳
۷۰ ارزیابی فرضهای نرمال بودن و ثابت بودن واریانس خطاها...	۴-۱۰-۳
۷۱ همبستگی	۵-۱۰-۳
۷۱ ضریب تعیین	۶-۱۰-۳
۷۲ ضریب همبستگی	۷-۱۰-۳
۷۳ آزمون صفر بودن پارامترها	۸-۱۰-۳
۷۴ احتیاط در استفاده از خط رگرسیون و همبستگی	۱۱-۳
۷۴ عمده‌ترین اشتباهات معمول در استفاده از این ابزارها	۱-۱۱-۳

فصل چهارم - تجزیه و تحلیل داده ها

۷۸	تجزیه و تحلیل رابطه بین بازده سهام و متغیرهای دیگر.....	۱-۴
۷۹	بررسی فرضیه اول پژوهش.....	۲-۴
۸۰	بررسی فرضیه دوم پژوهش.....	۳-۴
۸۰	بررسی فرضیه سوم پژوهش.....	۴-۴
۸۱	طبقه بندی مشاهدات به منظور همکن کردن آنها.....	۵-۴
۸۱	استخراج و معادن.....	۱-۵-۴
۸۲	محصولات غذایی.....	۲-۵-۴
۸۲	نساجی.....	۳-۵-۴
۸۳	چوب و کاغذ و محصولات کاغذی و چاپ و نشر.....	۴-۵-۴
۸۳	فرآورده های حاصل از تصفیه نفت.....	۵-۵-۴
۸۳	محصولات و مواد شیمیایی.....	۶-۵-۴
۸۴	لاستیک و پلاستیک.....	۷-۵-۴
۸۴	محصولات کانی غیر فلزی.....	۸-۵-۴
۸۵	ساخت فلزات اساسی و محصولات فلزی فابریکی.....	۹-۵-۴
۸۵	لوازم خانگی و ماشین آلات و تجهیزات.....	۱۰-۵-۴
۸۶	ماشین آلات و دستگاههای برقی.....	۱۱-۵-۴
۸۶	رادیو و تلویزیون.....	۱۲-۵-۴
۸۶	وسایل نقلیه موتوری و تجهیزات حمل و نقل.....	۱۳-۵-۴
۸۷	فعالیت های جنبی و واسطه گری مالی.....	۱۴-۵-۴

فصل پنجم - نتیجه گیری

۹۰	مقدمه	۱-۵
۹۰	بررسی فرضیه اول پژوهش	۲-۵
۹۱	بررسی فرضیه دوم پژوهش	۳-۵
۹۱	بررسی فرضیه سوم پژوهش	۴-۵
۹۲	نتیجه گیری	۵-۵
۹۳	پیشنهادات	۶-۵

منابع و مآخذ

- ۹۴ منابع انگلیسی
- ۹۵ منابع فارسی

پیوست

- ۹۹ پیوست

چکیده

هدف اصلی از هر سرمایه گذاری کسب بازده می باشد. و سرمایه- گذاران برای سرمایه گذاری در سهام شرکتهای پذیرفته شده در بورس، به عوامل مختلفی توجه می کنند. یکی از عواملی که سرمایه گذاران در هنگام سرمایه- گذاری مورد توجه قرار می دهند، سودهای حسابداری میباشد.

آیا این عمل سرمایه گذاران صحیح است؟ به عبارت دیگر آیا بین سودهای حسابداری (عملیاتی، خالص و جامع) و بازده سهام رابطه معنی داری وجود دارد؟ موضوع اصلی این تحقیق، بررسی رابطه بین سودهای حسابداری و بازده سهام می باشد. در این تحقیق سودهای حسابداری به سه سطح (عملیاتی، خالص و جامع) تفکیک می گردد، و رابطه هر سطح با بازده سهام مورد بررسی قرار گرفت. از نتایج تحقیق مشخص است، که بین سود عملیاتی و سود جامع با بازده سهام رابطه معنی داری وجود دارد، اما بین سود خالص و بازده سهام رابطه معنی داری وجود ندارد.

رابطه سود های حسابداری (عملیاتی و جامع) و بازده سهام، رابطه ضعیفی می باشد. و به دلیل ضعیف بودن رابطه بین سود های حسابداری (عملیاتی و جامع) و بازده سهام، برای پیش بینی بازده سهام، باید از متغیر های دیگری نیز استفاده شود.

فصل اول

طرح تحقیقی

۱-۱) مقدمه

در جامعه امروز، اطلاعات نقش مهمی در زندگی انسانها ایفا می کنند. و هر چقدر که جامعه پیشرفته تر باشد، از اطلاعات بیشتر استفاده می نماید. و یا بعبارت دیگر در جوامع پیشرفته، از اطلاعات بیشتر از جوامع دیگر استفاده مینمایند، و یکی از دلایل پیشرفت آنها استفاده بهینه و موثر از اطلاعات بوده است.

در تعریفهای جدیدی که از علم حسابداری می شود بیشتر بر جنبه های اطلاع رسانی این علم تکیه می شود. به عبارت دیگر تعدادی از محققین حسابداری، حسابداری را بعنوان یک سیستم اطلاع رسانی تلقی می کنند. و به عقیده بعضی از آنها، هدف اصلی حسابداری ارائه اطلاعات مفید برای تصمیم گیری می باشد.

این وظیفه محققین این علم می باشد که اطلاعاتی را فراهم نمایند، تا تصمیم گیرندگان بتوانند بر اساس آنها تصمیم گیری صحیحی را اتخاذ نمایند. و در این تحقیق نیز سعی گردیده است تا هدف مذکور دنبال گردد.

یکی از مهمترین استفاده کنندگان از اطلاعات حسابداری جهت استفاده برای تصمیم گیری، سرمایه گذاران می باشند، و می توان عنوان نمود که هدف اصلی از هر سرمایه گذاری بدست آوردن انتفاع می باشد. و این انتفاع دارای اشکال مختلفی می باشد. مهمترین شکلهایی که در بورس برای انتفاع یک سرمایه گذار مطرح است عبارتند از:

۱- دریافت سود ۲- دریافت سود سهمی ۳- دریافت برگه حق تقدم خرید سهام

۴- افزایش قیمت.

تمام مواردی که برای انتفاع ذکر شد در یک کلمه خلاصه می شود و آن بازده سهام میباشد، به عبارت دیگر میتوان عنوان نمود که هدف اکثریت اشخاصی که در بورس اوراق بهادار یا محل های دیگر، سرمایه گذاری می نماید بدست آوردن بازده میباشد.

بنابراین با توجه به مطالب فوق می توان نتیجه گرفت که پیش بینی بازده، از اهمیت بالایی برخوردار می باشد. و یکی از مواردی که در پیش بینی بازده مورد توجه تحلیل گران مالی قرار می گیرد، سودهای حسابداری می باشد. برای مثال برای شرکتی که در طی چند سال پشت سر هم در صورت حساب سود و زیان خود رقم عمده ای را بعنوان زیان نشان میدهد، بازده خوبی را نمی توان پیش بینی نمود. البته قابل ذکر است که، عوامل مختلفی در بازده سرمایه گذاری و به تبع بازده سهام تاثیر گذار است. و یکی از این عوامل می تواند سودهای حسابداری باشد. سودهای حسابداری نیز دارای مفاهیم و موارد مختلفی می باشد. و بدلیل اینکه رشته حسابداری نیز یکی از رشته های علوم انسانی می باشد همانند سایر رشته های علوم انسانی اتفاق نظر مشترک و همانندی در مورد مفهوم سود در بین تمام محققین موجود نمی باشد.

۱-۲) بیان مسئله

امروزه سرمایه گذاری بخش عمده ایی از فعالیتهای اقتصادی را شامل می شود . و یکی از الزامات پیشرفت در هر جامعه ای ، سرمایه گذاری می باشد . و می توان اقرار نمود ، که هیچ جامعه ای بدون سرمایه گذاری پیشرفت نخواهد نمود . و برای سرمایه گذاری در یک جامعه به اطلاعاتی مورد نیاز می باشد . هر چقدر که این اطلاعات از درجه اعتبار بیشتری برخوردار باشد، تصمیمی که بر اساس این اطلاعات گرفته خواهد شد، نیز به موفقیت نزدیکتر خواهد بود.

هر سرمایه گذار برای سرمایه گذاری به عوامل مختلفی توجه می کند ، که مهمترین آنها ، بازده سرمایه گذاری می باشد. بنابراین یکی از کارهای مهم هر سرمایه گذار در زمان سرمایه گذاری، پیش بینی بازده حاصل از آن سرمایه گذاری می باشد . و در بین موارد مختلف سرمایه گذاری (با فرض ثابت بودن ریسکهای آنها) سرمایه گذار معمولاً موردی را انتخاب می نماید که دارای بازده بیشتری باشد .

این بازده ای که سرمایه گذار مورد توجه قرار می دهد، فقط یک پیش بینی از بازده واقعی آینده میباشد. بنابراین نتیجه گرفته می شود که : در سرمایه گذاری پیش بینی بازده از اهمیت بالایی برخوردار می باشد. هر سرمایه گذار برای پیش بینی بازده به عوامل مختلفی توجه می کند . به عبارت دیگر عوامل مختلفی در پیش بینی بازده موثر می باشد . یکی از عواملی که در پیش بینی بازده مورد استفاده قرار می گیرد ، سود حسابداری می باشد. آیا این عمل سرمایه گذاران صحیح می باشد ؟ به عبارت دیگر آیا بین سود حسابداری و بازده سهام ارتباطی وجود دارد یا نه؟ و

اگر ارتباط وجود دارد این ارتباط چگونه می باشد؟ و چند درصد بازده سهام را می توان از ضریح سود حسابداری پیش بینی نمود؟

در بین کارشناسان حسابداری مفاهیم مختلفی از سود حسابداری وجود دارد. در سالهای اخیر بدلیل مطرح شدن مسائل خاص و به دنبال آن تدوین اصول جدید حسابداری در مورد اقلام غیر مترقبه، تغییرات حسابداری، اصلاح اشتباهات، و... گزارشگری سود پیچیده تر شده است. در این تحقیق سود حسابداری در سه سطح طبقه بندی شده اند که عبارتند از: ۱- سود عملیاتی ۲- سود خالص ۳- سود جامع.

در این تحقیق ما در پی این هستیم تا از طریق جمع آوری شواهد عینی به سوالات

زیر پاسخ دهیم:

۱. آیا بین سودهای حسابداری (عملیاتی، خالص، جامع) و بازده سهام رابطه

معنی داری وجود دارد؟

۲. اگر بین سودهای حسابداری و بازده سهام رابطه معنی داری وجود

دارد این رابطه در کدام سطح قوی تر می باشد؟

۳. چند درصد بازده سهام را از طریق سطوح مختلف سود می توان پیش

بینی نمود؟